

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Francisci De Oviedo Madritani, Societatis Iesv,
Theologiæ Professoris, Cursus Philosophicus**

Ad Vnum Corpus Redactus

Philosophiæ R. P. Francisci De Oviedo Madritani Societatis Iesv Sacræ
Theologiæ Professoris Tomus II

**Oviedo, Francisco de
Lvgdvni, M.DC.LI.**

IV. An volitio dependeat sufficienter ab apprehensione, vel indigeat inditio
tenentis se ex parte actus primi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95526](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95526)

& voluntatem amantem constitui sine aliqua cognitione. Tenent hanc conclusionem Arg. in 1. dist. 1. q. 1. art. 4. Palud. in 4. dist. 49. q. 1. art. 2. Gran. 1. 2. disp. 2. sect. 1. Conimb. 3. de anima cap. 13. q. 3. art. 2. Id. defendo in quacumque opinionione, etiam rationem amoris in actione constitutente, quod sic probatur. Volitio non pendet à cognitione tanquam à principio activo influente in volitionem, sed tanquam à conditione, ergo poterit Deus independentem à tali cognitione rapere voluntatem, & habitum si necessarius sit ad volitionem, & simul cum illis producere volitionem: Consequentiam probatur: totum principium actuum volitionis consistit in voluntate, habitu, & omnipotentia Dei, & cognitio tantum requiritur, ut inuitet voluntatem, illique proponat obiectum in cuius amorem ipsa se determinet: ergo si Deus per se ipsum velit in actu primo voluntatem prædeterminare ad amorem, non indigebit cognitione alliciente, neque obiectum proponente, neque ipsam voluntatem illuminante; quando enim cæcus ab alio rapitur, & non ita, sed fertur, non indiget luce, ut viam qua iturus est videat, voluntas autem in hoc casu, etsi physice concurreret, moraliter tamen non irret, neque aliquid efficeret, quia non esset libera in tali actu, ideo enim Deus dicitur in nobis operari gratiam præuenientem sine nobis, quia fit sine nostro libero concursu, non tamen sine concursu physico, nam sancta cogitatio quæ gratia præueniens dicitur, physice à nostro intellectu dependet.

4. Eandem rationem clarius expendo. Ad actum amoris Dei concurrunt, voluntas & habitus: non ago de concursu causæ primæ. Voluntas indiget cognitione ut seipsum determinet in actu secundo, habitus non indiget hac cognitione neque debet esse cognoscens, quia determinatur à voluntate, quia id quod non se, neque aliud determinat, determinatio non indiget, quod tantum est necessarium illi, quod se vel aliud determinat. Eodem modo comparo ego voluntatem cum omnipotentia Dei. Voluntas humana & omnipotentia diuina sunt principium adequatum actus naturalis amoris, v. g. circa Iohannem, ideo hæc principia indigent cognitione ut se determinent, & libere operentur: ergo si Deus determinat voluntatem ad amorem obiecti supernaturalis, voluntas nullo determinatio indigebit. Deum autem posse voluntatem prædeterminare de potentia absoluta ad actum non peccaminosum, existimo non posse iuxta bonam Theologiam negari ab aliquo.

5. Eandem sententiam probatur contra opinantes qualitatem esse totam rationem cognitionis: qualitas illa potest vni lapidi, ergo eodem modo potest Deus illam infundere voluntati. Antecedens admittit Arriaga, & consequentiam negat n. 46. quia lapis non est subiectum capax amandi, ac proinde potest in illa qualitas sine cognitione produci; voluntas verò est subiectum capax amandi effectus formalis, quapropter non potest illam sine cognitione recipere. Egregie sanè, diceret quilibet. Lapis non potest recipere formam amoris, quia non potest recipere formalem effectum, voluntas verò illam potest recipere, quia potest effectum formalem recipere, ut opinatur Arriaga: ideo lapidem posse recipere formam sine cognitione, quia non potest effectum formalem talis formæ, & voluntatem eandem formam non posse recipere, quia potest effectum formalem recipere, vnde docet incapacitatem effectus formalis iuuare ad receptionem formæ, & capacitatem eiusdem impedire formæ receptionem, quod è communi apprehensione abhorret. Deinde ut bene docet idem Arriaga, effectus formalis nihil aliud est, quam totum resultans ex forma & subiecto, ergo dicere formam non posse vni huic subiecto, quia illi communicat suum effectum formalem, idem est ac dicere: non potest vni huic subiecto, quia ex illo resultabit hoc compositum: quo posito sic arguo: Non repugnat fieri à Deo sine illa cognitione creata compositum ex lapide, & qualitate, in qua formaliter consistit amor: ergo non repugnat fieri à Deo sine illa cognitione creata compositum resultans ex voluntate & eadem qualitate.

6. Respondet posse admitti, Deum posse vnire illam qualitatem voluntati, tunc tamen voluntatem non esse constitutam amantem, quia tunc non esset subiectum proportionatum, quia hoc dicit duo, voluntatē & cognitionem; quam solutionem ait fortè probabiliorem esse. Ego verò utramque difficultiorem existimo, & hanc efficacissime impugno. Cognitio non esset subiectum adhuc in adæquatē amans, neque amorem recipiens: ergo tota ratio subie-

cti amoris consistit in voluntate. Deinde tota ratio formæ consistit in qualitate: ergo posita qualitate in voluntate est tota ratio formalis huius conereti amans: ergo si Deus hanc qualitatem voluntati infunderet illam amantem constitueret. Tandem meam conclusionem probatur ex solutione argumentorum, ex hac enim consistit nullam involuere implicationem, quod potissimum & adequatum, & efficax est fundamentum in questionibus de potentia Dei absoluta.

Obiicit. Obiectum voluntatis est bonum cognitum: sed Deus non potest mutare obiectum voluntatis: ergo non potest facere ut versetur circa obiectum non cognitum. Respondeo distinguendo antecedens: Obiectum voluntatis est bonum cognitum materialiter, hoc est, bonum quod cognoscitur seu potest cognosci, concedo; formaliter, id est, ut includens cognitionem, subdistinguo: includens cognitionem tanquam obiectum formale constitutum illius, nego; tanquam conditionem ut potentia versetur circa illud, concedo: sed Deus non potest mutare obiectum voluntatis, distinguo minorem: non potest facere ut voluntas versetur extra rationem formalem sui obiecti, concedo minorem: non potest facere ut aliquando operetur sine omnibus, quæ requiruntur ut voluntas naturaliter operetur, nego minorem: deinde nego consequentiam.

Obiicit. Voluntarium est à principio intrinseco cum cognitione: sed actus voluntatis per se habet esse voluntarium: ergo per se habet dependere à cognitione. Respondeo, ad rationem voluntarij sufficere provenire à principio intrinseco in actu secundo, & dependere in actu primo à cognitione, hoc est, illam naturaliter exigere, quod conuenit amori sine cognitione producto. Vel secundò responderi potest actum voluntatis non esse adquirentem intrinsece voluntarium, quia voluntarium dicitur duo, esse à principio intrinseco & cum cognitione; actus verò voluntatis habet intrinsece esse à principio intrinseco, quia per se dependet ab illo non tamen esse cum cognitione, quæ est extrinseca actui voluntatis.

Obiicit. Arriaga: Causa physica non potest operari quin existat: ergo neque obiectum potest amari quin cognoscatur. Probat consequentiam, quia id quod est existentia causis physicis ad producendum, id est cognitio obiecti ut ametur. Respondeo concedendo primum antecedens, & negando consequentiam & confirmationem illius, quia existentia causis physicis est ratio formalis potentie productivæ, seu principij, quia existentia potentie non distinguitur ab ipsa, cognitio verò non est obiecto ratio formalis ut terminet amorem, sed tantum conditio ut potentia possit circa illud versari.

Placet tamen notare omnia argumenta prædicta fore inefficacia, & infirma, etiam si concederemus cognitionem esse rationem formalem obiectivam, & amorem ferri in obiectum ut cognitum, & in ipsam cognitionem: quia licet color est ratio obiectiva formalis terminans visum, & nihilominus in probabilissima sententia quam defendo Cont. 4. p. 4. potest videri color non existens, & terminari visio ad colorem non existentem, ita potest terminari amor ad cognitionem non existentem sicut de facto terminatur ad bonum non existens: quod passim notare placuit, licet solutionibus supra traditis firmius adhæream.

Obiicit difficilior Hurtadus: Volitio consistens in actione immediatè, & per se dependet à cognitione: ergo non potest non pendere ab illa: Probatur antecedens: dependet, non media alia entitate: ergo per se & immediatè. Dices dependere tanquam à conditione: bene sed quid ad rem? dependet tanquam à conditione per se & immediatè: ergo non potest non habere hoc dependentis genus, quia quidquid conuenit rei per se & immediatè non potest ab illa separari. Respondeo. Volitionem non dependere à cognitione per seipsam, sed per coexistentiam volitionis, & cognitionis representantis obiectum materiale, & formale, in quod tendit volitio, quod latè explicabo Cont. 2. punct. 5.

PUNCTUM IV.

An volitio debeat sufficienter ab apprehensione vel indigeat iudicio tenentis ex parte actus primi?

REddè docuit P. Vasq. 1. 2. t. 1. disp. 44. cap. 2. sufficere apprehensionem de aliquo obiecto, ut voluntas simplicem

simplicem delectationem de illo obtineat, quod manifestā experientia suadet, scpe enim quis humilis statu delectatur de dignitate regia, & cogitat quid esset facturus, si illa frueretur, singulaque negotia regia disponit, quæ omnia non sine aliqua animi voluptate fiunt, etiam si obiectum confideretur moraliter impossibile, & scpe physice, ut cum quis se Angelum contempletur, & gaudet de dotibus Angelicis, ac possidet.

Difficile est definire, an apprehensio sufficiat ad actum efficacem voluntatis, qui tendat in executionem mediorum. Negat communis sententia. Ita Med. P. Valentia, P. Azor. P. Soar. apud Salas. l. 2. t. 1. q. 1. art. 1. & 2. tit. 1. disp. 5. sect. 2. Sentio posse hominem temere contra omnes prudentiæ rectæque rationis regulas efficaciter intendere obiectum, quod tantum ut bonum consequendum apprehendit, quia potest more brutorum tactus bonitate obiecti apprehensio ferri in illud, quod probat exemplum brutorum, quæ obiectum tantum apprehensum efficaciter intendunt. Secundò id mihi persuadetur, quia rationes, quæ probant requiri iudicium de obiecto bono consequendo ut efficaciter intendatur, tantum ostendunt esse contra prudentiæ regulas, si ne tali iudicio obiectum efficaciter intendere: ergo cum physice impossibile non sit operari contra omnes prudentiæ regulas, & modò homini cordato debitum, idque continuo faciunt insani homines, & scpe rustici, & simplices, scpe hi obiectum tantum apprehensum efficaciter intendunt.

Sentio insuper non posse nisi per summam imprudentiam efficaciter intendi obiectum, quod prius non indicatur ut bonum consequibile, quo iudicio non præeunte cordati homines, qui rationis momenta mediocriter meditantur, & terminos prudentiæ suis tangunt actionibus, numquam obiectum aliquod efficaciter intendunt; est enim summa imprudentia intendere obiectum quod nondum scitur an sit possibile, & apprehensio obiecti non est scientia de illo; non enim dicam ego, me scire Petrum esse in foro, quia Petrum in foro apprehendi. Faciunt plurimum ad rem hanc Christi D. verba Lucæ 14. *Quis rex iturus committere bellum adversus alium regem, non sedens prius cogitat, si eum decem millibus possit occurrere ei, qui cum viginti millibus venit ad se, atque adhuc illo longè agente rogat ea, quæ pacis sunt.* Quibus verbis docet divina veritas omnem Regem, in quo omnes homines significat, priusquam efficaciter prælium inire intendat, hoc est, negotium aliquod aggrediatur, secum conferre rei eventum, & iudicium facere non solum de possibilitate illius, sed etiam futuritione hic & nunc futura, si apponantur media necessaria ad talem finem obtinendum.

Ex hoc fit in cordato homine nullo indeliberato motu præeunto, neque inadvertenti laborante moraliter esse impossibilem intentionem efficacem finis procedentem ad executionem mediorum siue iudicio precedente circa illius bonitatem ut obtinendam. Neque mirum est me asserere insan hominem actum voluntatis posse exercere ex illis principiis, quibus cordatus homo alia simul perpendens impotens est illum efficere, hoc enim in actibus intellectus crebro contingit, quod negabit nullus, videmus enim simplices homines res difficillimas, fictissimæque novellas credere propter testimonium ludentis pueruli, & aliqua executioni mandare, ad consequendum id quod cordatus, & prudens homo credere non potest, non ex alio capite, nisi quia illorum fides est contra omnem rectam rationem rationabilèque prudentiam.

Eadem ratione nullus cordatus homo medium eligit, quovisque prius examinaverit utilitatem illius cum fine, & per scientiam conditionatam indicaverit aliquam probabilitatem futurum esse utile tale medium si applicetur. Dixi, aliquam probabilitatem indicandam esse utilitatem medij, quia neque de medij utilitate, neque de bonitate finis illiusque futuritione requiritur certum iudicium hic & nunc contingente esse eventum finis intenti, et si illius negatio multo contingentiore appareat, dummodò enim sub aliqua contingentiā nobis proponatur finis futuritio, possumus sperare aliquam de illa concipere & finem efficaciter intendere.

Ultimò noto circa obiectum apprehensum, ut impossibile posse tendere voluntatem per actus, non absolute efficaces, sed quasi conditionatè, & ex se, quibus ita afficitur voluntas circa obiecta, ut impossibilia propolita, ut si possibilia apparerent ex vi talium actuum mediata, vel immediate voluntas executioni mandaret omnia requisita ad illa obtinenda.

Franz. de Oñedo, Philosoph. Tom. I. I.

PUNCTUM V.

An detur imperium ex parte intellectus precedentis actus voluntatis.

Inter requisita ex parte actus primi ex parte intellectus ad volitionem à potentia volitiva emanaturam Thomistæ constituunt actum quemdam practicum imperij, significatum verbo, *ac hoc*, qui significari nequit verbo Indicativi modi, quo formale iudicium significetur. Ita Iavellus 9. Metaph. quest. 4. Sorus tit. 1. de iustitia. q. 1. art. 1. dubio 2. & quest. 17. art. 1. ad explicationem solutionis ad secundum. N. Bellarminus lib. 3. de gratia, & lib. arb. cap. 8. & 9. & alij interpretes D. Thomæ dicta q. 17. art. 1. quos impugnatur Suar. disp. 9. Met. sect. 6. Hic actus non est iudicium, quo determinatè iudicetur rem hic, & nunc faciendam esse, debereque amari, & ceteris præferri, quia si omne peccatum ex hoc iudicio procederet, omnis peccator esset hæreticus & in omni peccato, cuiuscumque esset speciei, committeretur hæresis, sed tantum est actus quidam significatus modo iam dicto.

Hunc imperij actum, tanquam superfluum, impossibilem, & destructivum libertatis impugnant multi è nostris, præcipue P. Suar. loco citato, P. Vasquez l. 2. q. 49. c. 4. P. Did. Ruiz disput. 3. de providentia, sect. 6. P. Arrub. 1. parte, q. 22. art. 1. disp. 63. c. 3. P. Fonseca 9. Metaph. c. 2. q. 6. sect. 3. P. Azor. tom. 1. tit. 1. cap. 29. P. Puenre, Hurtad. disp. 15. de anima, sect. 8. P. Arriaga disp. 8. sect. 2. subiect. 1. & ex antiquis plures alij, præcipue Scoti discipuli, quos prædicti Authores referunt, & Almainus 3. moral. c. 2. affirmat hanc esse sententiam omnium Doctorum.

Dico primò, nullum dari actum intellectus, qui non possit significari verbo Indicativi modi, & qui non sit apprehensio, vel iudiciū, seu discursus, neque posse dari actum imperij, qui non sit iudicium assertivum. Probatur conclusio: In intellectu nullus est possibilis actus, qui non sit intellectio includens formaliter cognitionem: sed omnis cognitio vel est iudicium vel saltem apprehensio ordinata ad iudicium (mitto discursum, quia continetur in iudicio) sed apprehensio & iudicium possunt significari verbo Indicativo: ergo omnis actus intellectus Indicativo verbo significari potest. Confirmatur: Omnis actus intellectus versatur circa obiectum formaliter ut verū: sed obiectum ut verū, tantum potest terminare iudiciū, vel apprehensionem ordinatam ad illud: ergo nullus est actus in intellectu, qui si significari debeat verbo Imperativo distinctus ab apprehensione & iudicio, quæ verbo Indicativo significantur.

Deinde omnis actus imperij, ut fatentur Thomistæ, est intimatio superioris facta inferiori: sed voluntas nullam habet potentiam superiorem, cuius actus possit illi intimari: ergo respectu proprii actus voluntatis nullum potest imperium reperiri. Si dicas voluntati intimari alium actum eiusdem potentie, videlicet volitionem præsuppositam ad imperium: de illa volitione inquiri an processerit ab imperio? Si dicas, non processisse, habeo non omnem volitionem ab imperio procedere, ex quo inferam ad nullam esse necessarium, quia de omnibus est eadem ratio. Si affirmes: volitio illa ab imperio procedens supponet volitionem aliam, cuius imperium sit intimatio & sic in infinitum abimus. Dices sistendum esse in vno actu voluntatis facto à Deo, qui dicitur *primum velle*. Contrà: Ille actus eo ipso, quod sit volitio est vitalis, & à voluntate dependens: ergo voluntas indigebit imperio ut illum eliciat, & consequenter supponet aliud velle.

Dico secundò: Etiam si possibilis esset, talis actus esset omnino impertinens & superfluous respectu nostrarum volitionum: Dicam potius de hoc actu respectu actionis externarum Probatur: per actum iudicii, quo obiectum representatur voluntati sub ratione boni & mali, est applicatus voluntati motum ad amandum, & odio habendum, & est voluntas illuminata representatione obiecti, quod potest amare, & odifere: ergo non indiget alio actu intellectus. Probo antecedens. Applicatio obiecti, & illuminatio potentie consistit in cognitione, quæ potentie ex se cæcæ proponitur obiectum, circa quod potest versari; sed per iudicium de bonitate, & malitia obiecti est sufficienter cognitum obiectum, circa quod voluntas potest tendere actu persecutionis, & fugæ: ergo est sufficienter applicatum obiectum, & potentia ad æqua